

зведеного бюджету України, перед проведенням оцінок всі показники було переведено в ціни 2007-го року і скориговано на сезонність.

В середньому САВ за досліджуваний період свідчить про збалансування публічних фінансів в Україні, оскільки даний показник становить 1,9% ВВП. Натомість циклічна компонента бюджетного балансу є дефіцитною (-3% ВВП), що спричинено передусім різким циклічним падінням надходжень у 2009-2010 рр. В основному такий значний негативний ефект на систему публічних фінансів було спричинено через надходження з податку на прибуток, оскільки сумарна еластичність цих надходжень по базі оподаткування є близькою до 1, а сама база (фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування) зазнала катастрофічного падіння у кризові роки. Така статистика повинна розглядатись в трьох основних аспектах. В останні роки ні циклічна, ні трендова складові бюджетного балансу не демонструють обнадійливі показники. У 2011 р. циклічна компонента в середньому дорівнювала нулю, а САВ вказував на дефіцит на рівні 2% ВВП. Це означає, що економіка перебуває на сьогодні в статичному стані, тому і вплив фази циклу економічної активності є мінімальним. Натомість довгострокова компонента вказує на негативні тенденції. Велика варіація циклічної та, відповідно, трендової компоненти вказують на слабку дію автоматичних фіскальних стабілізаторів в економічній системі України. Це є ознакою значних потенційних небезпек як для фіскальної системи, так і для загальної фінансової безпеки країни. Особливо, зважаючи на те, що вітчизняна економіка відноситься до класу малих та відкритих. Негативні тенденції у довгостроковому фіскальному балансі, які однак ще не є критичними, повинні оцінюватись з врахуванням того, що у середньостроковій перспективі на бюджет ляже тягар фінансування пенсійного фонду, оскільки проблеми у сфері пенсійного забезпечення накопичувались протягом довгих років, є системним і певною мірою екзогенними через старіння населення не тільки України, але і всього світу. В ракурсі викладених обставин можна зробити висновок про необхідність переходу від теоретичних розробок до практичних впроваджень у питанні бюджетної консолідації в Україні.

Література

1. *Blanchard O. Suggestions for a New Set of Fiscal Indicators / O. Blanchard // OECD Economics Department Working Papers. - № 79. – 1990. – P. 34.*
2. *Cour-Thimann P., Cos P. H., Mohr M., Tujula M., Bouthevillain C., Langenus G., Momigliano S., van den Dool G. Cyclically adjusted budget balances: an alternative approach / P. Cour-Thimann, P. H. Cos, M. Mohr, M. Tujula, C. Bouthevillain, G. Langenus, S. Momigliano, G. van den Dool // Working Paper - No 77. - European Central Bank. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ecb.de/pub/pdf/scpwps/ecbwp077.pdf>*

Тетяна ВЕЛИКСАР

Одеський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ

В умовах фінансової кризи в нашій державі значно знизилася економічне та соціальне становище громадян. Для покращення якості їх життя необхідний надійний соціальний захист та належне пенсійне забезпечення, що має надати держава. Рівень соціального захисту та пенсійного забезпечення визначається економічним станом кожної країни.

На жаль, чинна система пенсійного забезпечення України знаходиться в кризовому стані та потребує реформування. З жовтня 2011 року в нашій країні вже діє реформа системи пенсійного забезпечення, проте вона має довгострокові перспективи та не вирішує нагальних проблем.

Проблематика забезпечення належного рівня соціального захисту, в тому числі і пенсійного забезпечення стала сферою інтересів таких вчених, як: С. Прилипко, О. Коваль, М. Мних, М. Карлін, В. Опарін, І. Сирота, В. Федосов, М. Шаварина, С. Юрій та інших. Дослідження даної проблеми залишається актуальним в зв'язку з нестабільністю законодавства в нашій країні, що проявляється частими змінами в ньому.

Метою дослідження є визначення проблем системи пенсійного забезпечення в Україні.

Головне завдання забезпечення непрацездатного населення в нашій державі покладене на Пенсійний фонд України.

На надходження Пенсійного фонду впливають [1]:

- по-перше, високий рівень демографічного навантаження на працездатне населення (розрахунки свідчать, що зараз в Україні утримання одного пенсіонера забезпечують своєю працею в середньому 1,08 працюючих, в той час як в розвинутих країнах цей показник складає не менше 4 осіб[2]);

- по-друге, наявність у значної частини застрахованих осіб великої кількості пільг щодо сплати внесків;

- по-третє, низька заробітна плата, яка у четвертій частини працюючих нижча від прожиткового мінімуму (молоде покоління переміщає свої доходи в тінь, отримуючи основну частину заробітної плати «в конвертах»).

В результаті того, що більшість підприємств аграрного сектору економіки мають заборгованість з виплати заробітної плати своїм робітникам, скорочуються обсяги надходжень до пенсійного фонду, що в результаті призводить до його дефіцитності. Скорочення надходжень пенсійного фонду призводить до неспроможності держави забезпечувати життя непрацездатним особам та до виникнення заборгованості по пенсіям.

Не менш важливою є проблема виявлення осіб, що свідомо занижують свою заробітну плату. На жаль, органи державної влади та контролюючі органи не приділяють належної уваги таким порушенням, що в результаті призводить до скорочення надходжень до пенсійного фонду, що не дає можливості підвищити рівень пенсії, а в деяких випадках і до виникнення заборгованості перед пенсіонерами. В більшості випадків така ситуація змушує пенсіонерів за віком не покидати своє робоче місце після досягнутого ними пенсійного віку згідно чинного законодавства. В результаті цього назріває інша проблема – підвищення рівня безробіття серед молодого населення.

Реформа пенсійної системи, що стартувала з жовтня 2011 року в результаті прийняття Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» [3] передбачає скорочення дефіциту Пенсійного фонду України.

Головні завдання пенсійної реформи [4]:

- забезпечити справедливу систему розподілу пенсійних коштів;

- створити для людей можливість накопичувати максимальний розмір пенсії, виходячи із власних доходів;

- стабілізувати фінансовий стан державного бюджету;

- ліквідувати надмірний розрив у розмірах пенсій із солідарної системи та ін.

Отже, система пенсійного забезпечення має ряд проблем, що потребують вирішення. Прийнята реформа передбачає розвиток накопичувального рівня пенсійної системи, що в свою чергу сприятиме підвищенню зацікавленості кожної особи у легальній сплаті внесків, створить потужний стимул до розвитку вітчизняного фондового ринку, проте в свою чергу вона все ж таки залишає ряд недоліків в пенсійній системі, що не дадуть змогу подолати дефіцит Пенсійного фонду України.

Література

1. Сагірова А. І. Проблеми фінансового забезпечення пенсійного фонду України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78016.doc.htm
2. Максимчук О. Пенсійна реформа: зацікавлені всі // Вісник Пенсійного фонду України. – 2010. - № 1.
3. Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» № 3668-VI від 8.07.2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3668-17>
4. Особливості проведення пенсійної реформи в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.finrep.kiev.ua/download/mlsp_pensref_17jan_2011.pdf